

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI¹⁾

z dnia 2008 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych²⁾

Na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.³⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Nr 124, poz. 863) wprowadza się następujące zmiany:

1) do tytułu rozporządzenia dodaje się odnośnik nr 1 w brzmieniu:

„¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134).”;

2) po § 28 dodaje się § 28a w brzmieniu:

„§ 28a. Wyrobiska korytarzowe oznakowuje się trwale, w sposób umożliwiający orientację osobom przebywającym w tych wyrobiskach.”;

3) w § 30:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, obiektów zakładu górniczego, stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych, oraz obiektów zakładu górniczego, stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, wymaga uzyskania zezwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górniczego.”,

b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Do ścian prowadzonych w warunkach specjalnych zalicza się ściany:

- 1) wyposażone w obudowę indywidualną, mającą nachylenie powyżej 35° lub wysokość powyżej 3 m,
- 2) prowadzone z ugięciem stropu,

- 3) prowadzone w warunkach zagrożenia:
 - a) tapaniami trzeciego stopnia,
 - b) metanowego czwartej kategorii,
 - c) wodnego trzeciego stopnia,
 - d) wyrzutami gazów i skał,
 - 4) zaprojektowane z zastosowaniem systemu wybierania dotychczas niestosowanego w danym zakładzie górniczym,
 - 5) prowadzone w strefie oddziaływania eksploatacji prowadzonej w sąsiednim zakładzie górniczym,
 - 6) prowadzone w sąsiedztwie pola pożarowego,
 - 7) prowadzone po wystąpieniu w ścianie zawału, tąpnięcia, pożaru, wybuchu pyłu węglowego, wybuchu metanu, wyrzutu gazów i skał oraz wdarcia wody,
 - 8) prowadzone poniżej poziomu udostępnienia.
6. Do oddziałów eksploatujących partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych zalicza się oddziały:
- 1) o nachyleniu powyżej 15°,
 - 2) w filarze o szerokości poniżej 350 m,
 - 3) w warunkach zagrożenia:
 - a) tapaniami trzeciego stopnia,
 - b) wodnego trzeciego stopnia,
 - 4) eksploatujące partie złóż rud miedzi, w których wystąpiło tąpnięcie, zawał lub wdarcie wody,
 - 5) zaprojektowane z zastosowaniem dotychczas niestosowanego w danym zakładzie górniczym systemu wybierania lub odmiany tego systemu.”;
- 4) § 32 i § 33 otrzymują brzmienie:
- „§ 32. 1. Wymagania określone w § 30 i § 31 stosuje się również w przypadku wprowadzenia istotnych zmian konstrukcyjnych lub zmian warunków eksploatacji obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego.
2. Za istotną zmianę konstrukcyjną lub zmianę warunków eksploatacji uważa się odpowiednio — zmianę parametrów konstrukcyjnych lub warunków prowadzenia ruchu, które zawarte zostały w dokumentacjach technicznych i w zezwoleniu na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego.
- § 33. Właściwy organ nadzoru górniczego może przed wydaniem zezwolenia, o którym mowa w § 30 ust. 1, zarządzić, w drodze postanowienia, przeprowadzenie próbnego ruchu obiektów, maszyn i urządzeń, określając jego zakres i sposób kontroli oraz uzależniając wydanie zezwolenia od uzyskanych wyników.”;

5) § 82 otrzymuje brzmienie:

„§ 82. 1. Szyb (szybik) likwiduje się przez całkowite jego zasypanie (wypełnienie) materiałem dobranym odpowiednio do warunków geologicznych i górniczych, zgodnie z projektem technicznym likwidacji, zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego, określającym w szczególności:

- 1) hydrogeologiczne i gazowe warunki występujące w obrębie likwidowanego szybu (szybiku),
- 2) zagrożenia metanowe i pożarowe,
- 3) sposób zabezpieczenia poszczególnych poziomów na podszybiach,
- 4) sposób likwidacji zbrojenia szybu (szybiku) i urządzeń szybowych,
- 5) sposób przewietrzania szybu (szybiku) przed rozpoczęciem jego likwidacji oraz w trakcie prowadzenia robót likwidacyjnych,
- 6) wpływ innych zagrożeń występujących po likwidacji szybu (szybiku) na powierzchnię i sąsiednie zakłady górnicze,
- 7) rodzaj i sposób zamknięcia (zabudowy) wylotu szybu (szybiku),
- 8) możliwość zabudowy terenu wokół likwidowanego szybu (szybiku), zgodnie z obowiązującymi na tym terenie opracowaniami urbanistycznymi.

2. Roboty związane z likwidacją szybu (szybiku) prowadzi się pod nadzorem osoby doзору ruchu wyznaczonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. Zamknięcie (zabudowę) wylotu szybu (szybiku) wykonuje się zgodnie z aktualną wiedzą i sztuką budowlaną.

4. W uzasadnionych przypadkach:

- 1) szyb może być likwidowany przez zamknięcie w wyrobiskach łączących się z szybem odpowiednio wytrzymałymi tamami wykonanymi z materiałów niepalnych,
- 2) szybik może być likwidowany przez zamknięcie na zrębie podwójnymi stałymi pomostami, a w wyrobiskach łączących się z szybikiem odpowiednio wytrzymałymi tamami wykonanymi z materiałów niepalnych.

5. W projekcie technicznym, o którym mowa w ust. 1, wyznacza się w odniesieniu do powierzchni terenu strefę ochronną wokół likwidowanego szybu (szybiku), określając warunki przebywania ludzi w jej obrębie oraz możliwość przyszłego jej zagospodarowania i użytkowania.

6. Zlikwidowany szyb (szybik) wraz ze strefą ochronną oznacza się na mapach sytuacyjno-wysokościowych, a ich kopie przekazuje się do właściwego miejscowo organu gminy.”;

6) uchyla się § 100 i § 105;

7) w § 272 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Kierownik ruchu zakładu górniczego może zezwolić na zastąpienie metanomierza określonego w ust. 1 czujnikiem metanometrii automatycznej, zabudowanym pod

stropem wyrobiska w odległości nieprzekraczającej 2 m od czoła przodka i powodującym wyłączenie urządzeń elektrycznych w drażonym wyrobisku w czasie nie dłuższym niż 5 sekund przy przekroczeniu zawartości 1 % metanu.”;

8) w § 314 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli strefy zabezpieczające są opylane pyłem kamiennym, zawartość części niepalnych stałych w pyłe kopalnianym w strefie zabezpieczającej, oznaczona zgodnie z Polskimi Normami lub oznaczona przy użyciu przeznaczonych do tego celu przyrządów o dokładności wskazań do 3 %, powinna wynosić co najmniej:

1) 70 % w polach niemetanowych,

2) 80 % w polach metanowych.”;

9) w § 328 w ust. 3 w pkt 7 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) w zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi:

a) lokalizację komór funkcyjnych w sąsiedztwie pól eksploatacyjnych,

b) określenie planowanych działań profilaktycznych w przypadku stwierdzenia wzrostu zagrożenia tąpniętami.”;

10) w § 673:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W zakładzie górniczym utrzymuje się izbę opatrunkową, odpowiednio wyposażoną, w tym w sprzęt reanimacyjny, i czynną podczas każdej zmiany roboczej.

2. W wyrobiskach i na powierzchni zakładu górniczego utrzymuje się odpowiednio wyposażone, w tym w sprzęt reanimacyjny, punkty opatrunkowe.”,

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Osoby dozoru ruchu szkoli się w zakresie stosowania sprzętu reanimacyjnego.”,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na każdej zmianie roboczej w oddziałach zatrudnia się co najmniej jedną osobę przeszkoloną w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz stosowania sprzętu reanimacyjnego.”;

11) w załączniku nr 4 do rozporządzenia pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wymagania w zakresie bezpieczeństwa użytkowania oraz ocena stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej.

4.1. Wymagania w zakresie bezpieczeństwa użytkowania sekcji obudowy zmechanizowanej.

4.1.1. W wyrobiskach ścianowych o nachyleniu podłużnym powyżej 12° stosuje się urządzenia zabezpieczające sekcje obudowy zmechanizowanej przed zsuwaniem oraz umożliwiające okresową korekcję położenia tych sekcji.

4.1.2. Sekcje obudowy zmechanizowanej przystosowuje się do zabudowy opraw oświetleniowych i instalacji elektrycznej.

- 4.1.3. Sposób połączenia elementów sekcji obudowy zmechanizowanej uniemożliwia ich samoczynne odłączanie.
- 4.1.4. Sekcje obudowy zmechanizowanej wyposaża się w niezbędne uchwyty do mocowania urządzeń pomocniczych służących podnoszeniu i przemieszczaniu ciężkich elementów w wyrobisku ścianowym; instrukcja obsługi określa wartości maksymalnych sił, jakimi można obciążyć uchwyty, ze współczynnikiem bezpieczeństwa wynoszącym co najmniej 4.
- 4.1.5. Elementy sekcji obudowy zmechanizowanej o masie powyżej 40 kg wyposaża się w uchwyty transportowe i montażowe; instrukcja obsługi określa współrzędne środka ciężkości sekcji obudowy zmechanizowanej oraz jej elementów.
- 4.1.6. Układ hydrauliczny sekcji obudowy zmechanizowanej umożliwia:
 - 1) pomiar ciśnienia w każdym stojaku sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 2) odłączenie sekcji obudowy zmechanizowanej od przewodów magistralnych i rozładowanie ciśnienia.
- 4.1.7. Remont sekcji obudowy zmechanizowanej oraz elementu tej sekcji polega na odtworzeniu parametrów użytkowych tej sekcji albo elementu, bez zmiany dotychczasowej konstrukcji; remont sekcji obudowy zmechanizowanej oraz elementu tej sekcji może być wykonywany przez producenta obudowy zmechanizowanej, podmiot posiadający jego upoważnienie lub podmiot posiadający ocenę zdolności do wykonywania remontów, wydaną przez jednostkę notyfikowaną w zakresie obudów zmechanizowanych.
- 4.1.8. Modernizacja użytkowanej sekcji obudowy zmechanizowanej polega na wprowadzeniu w niej zmian konstrukcyjnych; przed zastosowaniem sekcji obudowy zmechanizowanej poddanej modernizacji rzeczoznawca wydaje opinię dotyczącą poprawności jej doboru do określonych warunków geologiczno-górnictwowych.
- 4.1.9. Do elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej należą:
 - 1) stropnica,
 - 2) spąglica,
 - 3) osłona odzawałowa,
 - 4) łączniki układu lemniskatowego,
 - 5) stojaki i podpory stropnic,
 - 6) sworznie łączące elementy podstawowe.
- 4.1.10. Każdy element podstawowy sekcji obudowy zmechanizowanej oznakowuje się trwale i jednoznacznie.
- 4.1.11. Użytkownik sekcji obudowy zmechanizowanej prowadzi ewidencję elementów podstawowych tej sekcji, określając co najmniej:
 - 1) nazwę producenta,
 - 2) rok produkcji,

- 3) rok, w którym wykonano remont,
 - 4) zakres remontu,
 - 5) podmiot, który wykonał remont,
 - 6) rok, w którym wykonano modernizację,
 - 7) zakres modernizacji,
 - 8) podmiot, który wykonał modernizację,
 - 9) wielkości wybiegu ścian, w których był stosowany element podstawowy sekcji obudowy zmechanizowanej.
- 4.1.12. Ewidencja elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej może być prowadzona w systemie teleinformatycznym, jeżeli:
- 1) wprowadzanie informacji do systemu jest możliwe wyłącznie przez osoby uprawnione przy użyciu „kluczy dostępu” lub innych identyfikatorów,
 - 2) informacje zabezpiecza się przed zniszczeniem lub zniekształceniem oraz okresowo archiwizuje się na zewnętrznych informatycznych nośnikach danych.
- 4.1.13. Użytkowane sekcje obudowy zmechanizowanej, dla których od roku produkcji upłynęło do 10 lat, podlegają kontroli:
- 1) codziennej, przeprowadzanej przez osoby obsługujące,
 - 2) miesięcznej, przeprowadzanej przez wyznaczoną osobę dozoru ruchu o specjalności mechanicznej.
- 4.1.14. Użytkowane sekcje obudowy zmechanizowanej, dla których od roku produkcji upłynęło powyżej 10 lat, podlegają kontroli:
- 1) codziennej, przeprowadzanej przez osoby obsługujące,
 - 2) miesięcznej, przeprowadzanej przez osoby wyższego dozoru ruchu o specjalności mechanicznej oraz specjalności górniczej.
- 4.1.15. Kierownik działu energomechanicznego ustala zakres kontroli użytkowanych sekcji obudowy zmechanizowanej, obejmując nim sprawdzenie co najmniej:
- 1) odkształceń,
 - 2) występowania pęknięć,
 - 3) szczelności układu hydraulicznego,
 - 4) występowania innych uszkodzeń.
- 4.1.16. Wyniki kontroli użytkowanych sekcji obudowy zmechanizowanej zapisuje się:
- 1) w przypadku kontroli codziennej — w książkach raportowych,
 - 2) w przypadku kontroli miesięcznej — w książkach kontroli obudowy zmechanizowanej, której wzór ustala kierownik działu energomechanicznego.

- 4.1.17. Osoby wyznaczone przez kierownika ruchu zakładu górniczego przeprowadzają po zakończeniu eksploatacji ściany analizę:
- 1) dotychczasowego przebiegu użytkowania sekcji obudowy zmechanizowanej, z uwzględnieniem wykonanych remontów i modernizacji tej sekcji,
 - 2) wyników kontroli okresowych.
- 4.1.18. Wyniki analizy, o której mowa w pkt 4.1.17, zamieszcza się w raporcie.
- 4.1.19. Zakres analizy, której mowa w pkt 4.1.17, oraz wzór raportu, o którym mowa w pkt 4.1.18, ustala kierownik działu energomechanicznego.
- 4.1.20. Raport, o którym mowa w pkt 4.1.18, przechowuje się wraz z książką kontroli obudowy zmechanizowanej.
- 4.2. Ocena stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej.
- Po zakończeniu eksploatacji ściany, a przed zabudowaniem sekcji obudowy zmechanizowanej w następnej ścianie, sekcję tę poddaje się ocenie stanu technicznego według kryterium zgodności z danymi zawartymi w instrukcji obsługi, dokumentacji wykonawczej oraz dokumentacji remontowej.
- 4.2.1. Tryb oceny stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej.
- 4.2.1.1. Stosuje się następujące metody oceny stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej:
- 1) przegląd techniczny,
 - 2) badanie techniczne,
- 4.2.1.2. Ocenę stanu technicznego, z wyjątkiem przypadków określonych w pkt 4.2.2.2 oraz w pkt 4.2.3.1 w tabeli w pozycji 5, przeprowadza komisja powołana przez kierownika ruchu zakładu górniczego, w której skład wchodzi przedstawiciele:
- 1) zakładu górniczego,
 - 2) jednostki notyfikowanej w zakresie obudów zmechanizowanych,
 - 3) producenta, a w przypadku sekcji obudowy zmechanizowanej poddanej remontowi — podmiotu, który wykonał remont.
- 4.2.1.3. Ocenę stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przeprowadza się na podstawie raportu, o którym mowa w pkt 4.1.18.
- 4.2.2. Przegląd techniczny.
- 4.2.2.1. Podczas przeglądu technicznego sprawdza się co najmniej:
- 1) szczelność układu hydraulicznego,
 - 2) ciśnienie otwarcia i zamknięcia zaworów ograniczających ciśnienie w stojakach i podporach stropnicy,
 - 3) stan spoin elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 4) stan elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej, w szczególności występowanie odkształceń i pęknięć,

5) stan połączeń przegubowych elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej.

4.2.2.2. Czynności, o których mowa w pkt 4.2.2.1 ppkt 1 i 3—5, przeprowadza się wizualnie dla każdej sekcji obudowy zmechanizowanej, natomiast czynność, o której mowa w pkt 4.2.2.1 ppkt 2, przeprowadza się w akredytowanym laboratorium badawczym na próbce w ilości co najmniej 10 zaworów.

4.2.2.3. Z przeprowadzonego przeglądu technicznego komisja, o której mowa w pkt 4.2.1.2, sporządza sprawozdanie.

4.2.2.4. Sprawozdanie, o którym mowa w pkt 4.2.2.3, przechowuje się wraz z książką kontroli obudowy zmechanizowanej.

4.2.3. Badanie techniczne.

4.2.3.1. Ilość sekcji obudowy zmechanizowanej poddanych badaniu technicznemu w zależności od ilości lat od roku ich produkcji określono w tabeli.

Poz.	Ilość lat od roku produkcji sekcji obudowy zmechanizowanej	Ilość sekcji obudowy zmechanizowanej poddanych badaniu technicznemu
1	2	3
1	do 5 lat	wszystkie sekcje obudowy zmechanizowanej, w których stwierdzono pęknięcia w elementach podstawowych (w tym pęknięcia spoin)
2	do 10 lat	jedna sekcja obudowy zmechanizowanej wytypowana przez komisję, o której mowa w pkt 4.2.1.2, oraz wszystkie sekcje obudowy zmechanizowanej, w których stwierdzono pęknięcia w elementach podstawowych (w tym pęknięcia spoin)
3	do 15 lat	dwie sekcje obudowy zmechanizowanej wytypowane przez komisję, o której mowa w pkt 4.2.1.2, oraz wszystkie sekcje obudowy zmechanizowanej, w których stwierdzono pęknięcia w elementach podstawowych (w tym pęknięcia spoin)
4	do 20 lat	cztery sekcje obudowy zmechanizowanej wytypowane przez komisję, o której mowa w pkt 4.2.1.2, oraz wszystkie sekcje obudowy zmechanizowanej, w których stwierdzono pęknięcia w elementach podstawowych (w tym pęknięcia spoin)
5	powyżej 20 lat	cztery sekcje obudowy zmechanizowanej wytypowane przez komisję, o której mowa w pkt 4.2.1.2, oraz wszystkie sekcje obudowy zmechanizowanej, w których stwierdzono pęknięcia w elementach podstawowych (w tym pęknięcia spoin), oraz dodatkowo jedna sekcja wytypowana przez komisję, o której mowa w pkt 4.2.1.2, która zostanie przekazana do badań w akredytowanym laboratorium badawczym

W tabeli za rok produkcji sekcji obudowy zmechanizowanej przyjmuje się rok produkcji najstarszego elementu podstawowego tej sekcji.

W przypadku braku możliwości określenia roku produkcji sekcji obudowy zmechanizowanej, liczbę sekcji poddanych badaniu technicznemu wyznacza się zgodnie z pozycją 5 w tabeli.

W przypadku przewidywanego zabudowania w następnej ścianie sekcji obudowy zmechanizowanej o różnym roku produkcji, ilość sekcji obudowy zmechanizowanej poddanych badaniu technicznemu ustala się według pozycji w tabeli, dotyczącej najstarszej sekcji.

- 4.2.3.2. Komisja, o której mowa w pkt 4.2.1.2, wskazuje sekcje obudowy zmechanizowanej, które będą poddane badaniu technicznemu, na podstawie raportu, o którym mowa w pkt 4.1.18, oraz sprawozdania, o którym mowa w pkt 4.2.2.3.
- 4.2.3.3. Podczas badania technicznego sprawdza się co najmniej:
 - 1) odchyłki prostoliniowości elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 2) wymiary komponentów połączeń przegubowych elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 3) grubości blach i tężników elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 4) metodami nieniszczącymi — stan spoin elementów podstawowych sekcji obudowy zmechanizowanej,
 - 5) stan elementów hydrauliki siłowej.
- 4.2.3.4. Z przeprowadzonego badania technicznego komisja, o której mowa w pkt 4.2.1.2, sporządza sprawozdanie.
- 4.2.3.5. Sprawozdanie, o którym mowa w pkt 4.2.3.4, przechowuje się wraz z książką kontroli obudowy zmechanizowanej.
- 4.2.4. Komisja, o której mowa w pkt 4.2.1.2, na podstawie raportu, o którym mowa w pkt 4.1.18, oraz sprawozdań, o których mowa w pkt 4.2.2.3 i 4.2.3.4, sporządza protokół, w którym dokonuje oceny stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej oraz określa warunki, których spełnienie umożliwia zabudowanie sekcji obudowy zmechanizowanej w następnej ścianie.
 - 4.2.4.1. Protokół, o którym mowa w pkt 4.2.4, przechowuje się wraz z książką kontroli obudowy zmechanizowanej.
- 4.2.5. Przed zabudowaniem sekcji obudowy zmechanizowanej w następnej ścianie kierownik ruchu zakładu górniczego potwierdza spełnienie warunków zawartych w protokole, o którym mowa w pkt 4.2.4.
 - 4.2.5.1. Dokument zawierający potwierdzenie, o którym mowa w pkt 4.2.5, przechowuje się wraz z książką kontroli obudowy zmechanizowanej.”;

12) w załączniku nr 5 do rozporządzenia:

a) w pkt 2.1.4 ppkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zawartość metanu mierzona czujnikiem metanometrii automatycznej zabudowanym pod stropem wyrobiska w odległości nieprzekraczającej 2 m od czoła przodka i powodującym wyłączenie kombajnu nie przekracza 0,5 %, a w przypadku urabiania kombajnem wyposażonym w wewnętrzne układy zraszania noży — nie przekracza 1 %,”,

b) w pkt 2.1.5:

— w ppkt 1:

— — uchyla się lit. d,

— — lit. e i f otrzymują brzmienie:

„e) wyznaczenie dodatkowych punktów pomiaru metanu przez metanarzy, przodowych, osoby dozoru ruchu i odpowiednie do stopnia zagrożenia zwiększenie częstotliwości pomiaru zawartości metanu,

f) zastosowanie wyprzedzających otworów badawczych w przypadku zbliżania się do spodziewanych zaburzeń geologicznych,”

— w ppkt 2:

— — wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w zakresie zwalczania iskier mechanicznych podczas urabiania zwięzłych skał o dużej i średniej skłonności do iskrzenia,”

— — uchyla się lit. a,

— — lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) dostosowanie przybierki do rodzaju występujących skał w stropie lub spągu, w celu eliminowania urabiania zwięzłych skał,”

— — uchyla się lit. e,

c) w pkt 4.2.4 w ppkt 5 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) upodatnia się krawędź calizny przy zrobach pola eksploatacyjnego na głębokość zapewniającą łagodne ugięcie stropu.”

d) w pkt 4.2.16.1 w ppkt 7 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) korytarzowych, wykonanych w części złoża znajdującego się w zasięgu oddziaływania sąsiednich frontów eksploatacyjnych.”

e) w pkt 4.2.16.2 uchyla się ppkt 1,

f) po pkt 5.1.7 dodaje się pkt 5.1.8 w brzmieniu:

„5.1.8. Sprzęt przeciwpożarowy oznakowuje się trwale i odpowiednich miejscach. Wymagania dotyczące oznakowania sprzętu przeciwpożarowego określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej oraz Polskie Normy.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER GOSPODARKI

w porozumieniu:

MINISTER PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

- ¹⁾ Minister Gospodarki kieruje działem administracji rządowej — gospodarka, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki (Dz. U. Nr 216, poz. 1593).
- ²⁾ Niniejsze rozporządzenie zostało notyfikowane Komisji Europejskiej w dniu pod numerem, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), które wdraża dyrektywę 98/34/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych (Dz. Urz. WE L 204 z 21.07.1998, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 20, str. 337).
- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 133, poz. 934, Nr 170, poz. 1217, Nr 190, poz. 1399 i Nr 249, poz. 1834 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125 i Nr 82, poz. 556.

UZASADNIENIE

Celem projektowanego rozporządzenia jest dokonanie zmian w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Nr 124, poz. 863). Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.) i weszło w życie z dniem 2 września 2002 r.

I. Rozwiązania zamieszczone w projekcie dotyczą:

- 1) wymagań w zakresie bezpieczeństwa użytkowania oraz oceny stanu technicznego sekcji obudów zmechanizowanych (regulacja ma charakter kompleksowy);
- 2) zagrożenia metanowego w drażonych wyrobiskach korytarzowych;
- 3) zagrożenia tapaniami w podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi;
- 4) likwidacji szybów i szybków (regulacja ma charakter kompleksowy);
- 5) pełnego wdrożenia w zakresie górnictwa podziemnego dyrektywy 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta szczegółowa dyrektywa w znaczeniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134);
- 6) jednoznacznego objęcia procedury oddawania do ruchu ścian prowadzonych w warunkach specjalnych oraz oddziałów eksploatujących partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych przepisami dotyczącymi oddawania do ruchu pozostałych obiektów podziemnego zakładu górniczego;
- 7) określenia formy, w jakiej ma nastąpić zarządzenie przez właściwy organ nadzoru górniczego przeprowadzenia próbnego ruchu obiektów, maszyn i urządzeń.

Poszczególne rozwiązania zamieszczone w projekcie zostaną przedstawione w tej samej kolejności.

1. Obudowy zmechanizowane.

Dokonanie modyfikacji wymagań w zakresie bezpieczeństwa użytkowania oraz oceny stanu technicznego sekcji obudów zmechanizowanych następuje poprzez nadanie nowego brzmienia pkt 4 w załączniku nr 4 do nowelizowanego rozporządzenia (§ 1 pkt 11 projektu). Zmiany te są podyktowane potrzebą:

- 1) obniżenia w omawianym zakresie kosztów funkcjonowania górnictwa;

- 2) wyeliminowania niekorzystnych finansowych tendencji, jakie dostrzeżono w praktyce stosowania tego fragmentu rozporządzenia;
- 3) wyeliminowania praktyki występowania przez przedsiębiorców z wnioskami o udzielenie przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego zezwoleń na odstępstwo od wymagań określonych w przepisie pkt 4.3.3 ppkt 2 tego załącznika w związku z wymaganiami przepisu pkt 4.2, tj. nieprzeprowadzania przez zakłady górnicze badania technicznego sekcji obudów zmechanizowanych podczas ich alokacji do innego wyrobiska ścianowego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. — na ogólną liczbę będących w ruchu 27 845 sekcji obudów zmechanizowanych 6291 sekcji (tj. 22,6 %) to sekcje wyprodukowane w latach 1997—2006 (ilość lat od roku produkcji nie przekracza 10 lat). Pozostałe 21 554 sekcji to wyroby wielokrotnie remontowane lub powstałe w wyniku remontu i modernizacji sekcji wyprodukowanych w latach 80-tych, a nawet pod koniec lat siedemdziesiątych (stanowi to 77,4 %). Ze względu na uwarunkowania finansowe, zakłady górnicze nie są w stanie w ciągu najbliższych lat wyeliminować (wycofać z eksploatacji) sekcji obudów zmechanizowanych o ilości lat od roku produkcji powyżej 20 lat.

Przeprowadzane przez pracowników organów nadzoru górniczego kontrole użytkowanych w zakładach górniczych sekcji obudów zmechanizowanych ujawniły ponadto niewłaściwą, niezgodną z rzeczywistością, ocenę stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przeprowadzaną metodą obliczeniową, polegającą na wykonaniu obliczeń tzw. wskaźnika „A_w”, określającego stan zużycia sekcji obudowy zmechanizowanej lub elementów nośnych tej sekcji.

Wobec powyższego zaistniała potrzeba modyfikacji przepisów, poprzez:

- 1) zniesienie obowiązku przekazywania obudów zmechanizowanych, poddanych modernizacji, do badań w akredytowanym laboratorium badawczym, oraz obowiązku (uzależnionego od wyników badań) opiniowania projektu rozstrzygnięcia w sprawie dalszego stosowania obudowy zmechanizowanej przez specjalną komisję, o której mowa w art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (pkt 4.1.12), tj. według aktualnego stanu prawnego — Komisji do spraw Tapań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych;
- 2) zniesienie obowiązku badania 10 % wybranych elementów nośnych obudów zmechanizowanych przewidzianych do dalszego zastosowania;
- 3) precyzyjne określenie sposobu dokumentowania oraz użytkowania sekcji obudowy zmechanizowanej, poszczególnych czynności związanych z kontrolą obudów zmechanizowanych oraz z oceną stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej, a także wprowadzenie możliwości ewidencji elementów sekcji obudów zmechanizowanych w systemie teleinformatycznym;
- 4) zniesienie wymogu wykonywania oceny stopnia zużycia sekcji obudowy zmechanizowanej metodą obliczeniową;
- 5) jednoznaczne określenie osób dokonujących czynności związanych z kontrolą okresową (codzienną i miesięczną) sekcji obudów zmechanizowanych oraz składów komisji dokonujących czynności w ramach oceny stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej;

- 6) wprowadzenie dodatkowego wymogu przeprowadzenia (po zakończeniu eksploatacji ściany) analizy dotychczasowego przebiegu użytkowania sekcji obudowy zmechanizowanej oraz wyników kontroli okresowych;
- 7) zastąpienie ogólnych (niedostosowanych do nowoczesnej technologii produkowanych obecnie rodzajów i typów obudów zmechanizowanych) kryteriów badania technicznego obudowy zmechanizowanej (pkt 4.3.6.3), uwzględnianych podczas przeprowadzania badania technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej, kryterium zgodności z danymi zawartymi w dokumentacjach technicznych: instrukcjach obsługi, dokumentacjach wykonawczych i dokumentacjach remontowych badanych sekcji obudów zmechanizowanych;
- 8) określenie ilości sekcji obudowy zmechanizowanej poddawanych badaniu technicznemu w zależności od ilości lat od roku jej produkcji;
- 9) wprowadzenie obowiązku przekazania do badań w akredytowanym laboratorium badawczym jednej sekcji obudowy zmechanizowanej w przypadku oceny stanu technicznego sekcji obudów zmechanizowanych, dla których od roku produkcji najstarszego elementu podstawowego upłynęło powyżej 20 lat.

Powołana zarządzeniem nr 9 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 27 czerwca 2007 r. (Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 22) Komisja do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych na posiedzeniu odbytym w dniu 10 sierpnia 2007 r. pozytywnie zaopiniowała ten dokument (uchwała nr 2/2007).

2. Zagrożenie metanowe w drażonych wyrobiskach korytarzowych.

W dniu 17 sierpnia 2004 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Budryk” S.A. w Ornontowicach w przodku drażonego chodnika B-5 w pokładzie 358/1 w następstwie urabiania zwiększonych skał stropowych za pomocą kombajnu AM-50 nastąpiło zapalenie metanu. Ognisko zapalenia ugaszono aktywnie z użyciem gaśnic w ciągu około 2 minut. W wyniku zdarzenia żaden z zatrudnionych w rejonie górników nie doznał obrażeń.

W celu zbadania przyczyn i okoliczności zaistniałego zdarzenia Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołał specjalny Zespół, który uznał, że bezpośrednią przyczyną zapalenia metanu, wydzielającego się z czoła przodka, było iskrzenie spowodowane urabianiem kombajnem piaskowca o dużej skłonności do iskrzenia zapalającego metan. Zespół ten wniósł jednocześnie o:

- 1) poprawę skuteczności zabezpieczeń przed skutkami iskrzenia skał podczas urabiania kombajnami chodnikowymi;
- 2) dokonanie weryfikacji obowiązujących przepisów w zakresie:
 - a) ustalenia jednolitych wymagań dla wszystkich czujników metanometrii automatycznej zabudowanych w drażonych wyrobiskach korytarzowych o progu o wartości 1 %,
 - b) dokonania „korekt precyzujących jednoznacznie nakazy” zawarte w przepisach załącznika nr 5 do nowelizowanego rozporządzenia,
 - c) rozważenia nakazu zmiany lokalizacji metanomierza z kombajnu na czujnik zabudowany pod stropem wyrobiska;

- 3) wymaganie praktycznych umiejętności gaszenia pożarów spowodowanych zapaleniem metanu od pracowników zatrudnionych w wyrobiskach prowadzonych w polach metanowych II, III i IV kategorii zagrożenia metanowego.

W związku ze zdarzeniem podjęto działania mające na celu ograniczenie możliwości zapalenia się metanu w drażonych kombajnami wyrobiskach korytarzowych w warunkach wysokiego zagrożenia metanowego, w tym także weryfikacji obowiązujących w tym zakresie przepisów.

W czerwcu 2005 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołał Zespół dla przeprowadzenia analizy i weryfikacji przepisów w zakresie dotyczącym zagrożenia metanowego w drażonych wyrobiskach korytarzowych. W rezultacie prac Zespołu zaproponowano dokonanie modyfikacji rozporządzenia w zakresie:

- 1) rodzaju i lokalizacji metanomierza w przypadku określonym w § 272 nowelizowanego rozporządzenia, poprzez wprowadzenie możliwości zezwolenia przez kierownika ruchu zakładu górniczego na zastąpienie metanomierza o pomiarze ciągłym, wyłączającego organ urabiający kombajnu chodnikowego w polach II—IV kategorii zagrożenia metanowego przy przekroczeniu zawartości 2 % metanu (czujnik metanomierza wyłączającego powinien być zabudowany na wysięgniku organu urabiającego), czujnikiem metanometrii automatycznej, zabudowanym pod stropem wyrobiska w odległości nieprzekraczającej 2 m od czoła przodka i powodującym wyłączenie urządzeń elektrycznych w drażonym wyrobisku w czasie nie dłuższym niż 5 sekund przy przekroczeniu zawartości 1 % metanu (§ 1 pkt 7 projektu — dodawany ust. 3);
- 2) nakazów zamieszczonych w pkt 2.1.4 i 2.1.5 w załączniku nr 5 do nowelizowanego rozporządzenia, dotyczących następujących środków zabezpieczających przed zapłonem metanu:
 - a) w § 1 pkt 12 lit. a projektu: przesłanek urabiania kombajnami zwięzłych skał o dużej i średniej skłonności do iskrzenia w drażonych wyrobiskach korytarzowych, poprzez wprowadzenie zasady mierzenia zawartości metanu w tych warunkach odpowiednio zabudowanym czujnikiem metanometrii automatycznej oraz określenie maksymalnych dopuszczalnych parametrów tego pomiaru,
 - b) w § 1 pkt 12 lit. b projektu: niektórych środków w zakresie przewietrzania i zwalczania zagrożeń metanowych oraz środków w zakresie zwalczania iskier mechanicznych podczas urabiania zwięzłych skał;
- 3) oznaczania części niepalnych w pyłe kopalnianym, poprzez wprowadzenie możliwości dokonania tej czynności przy użyciu przeznaczonych do tego celu przyrządów o dokładności wskazań do 3 % (§ 314 ust. 1 nowelizowanego rozporządzenia — § 1 pkt 8 projektu).

Powołana przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego Komisja do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych na posiedzeniu odbytym w dniu 14 marca 2006 r. pozytywnie zaopiniowała ten dokument (protokół nr 21 oraz wystąpienie Przewodniczącego Komisji do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 maja 2006 r.).

3. Zagrożenie tąpnięciami.

W listopadzie 2005 r. zakończyła prace Komisja dla zbadania przyczyn i okoliczności tąpnięcia i wypadku zbiorowego zaistniałego w dniu 5 sierpnia 2005 r. w KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział Zakłady Górnicze „Rudna” w Polkowicach, powołana decyzją nr 15 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 sierpnia 2005 r. (Dz. Urz. Urz. WUG Nr 13, poz. 49).

Komisja ustaliła, że:

- 1) bezpośrednią przyczyną tąpnięcia i towarzyszącej mu uderzeniowej fali powietrznej był wstrząs górotworu spowodowany pęknięciem sztywnych warstw stropu zasadniczego oraz przemieszczenie się skał, czemu towarzyszyło sprężenie powietrza i wygenerowanie fali podmuchu; do wstrząsu przyczynił się następujący zespół czynników:
 - a) zaleganie nad stropem bezpośrednim zwięzłych i mocnych skał dolomitycznych o grubości około 80 m oraz warstw anhydrytowych o grubości rzędu 90 m,
 - b) znaczna (950 m) głębokość prowadzonej eksploatacji,
 - c) bezpośrednie sąsiedztwo rozległych zrobów o powierzchni ponad 240 ha,
 - d) występowanie w stropie złoża nieregularnych ław piaskowca o spoiwie anhydrytowym;
- 2) przyczyną wypadku zbiorowego w wyrobisku komór maszyn ciężkich było uderzenie uszkodzanych gruzem i elementami metalowymi, pochodzącymi ze zniszczonej tamy o konstrukcji murowo-stalowej, przemieszczającymi się wskutek fali powietrznej wywołanej wstrząsem górotworu o energii $E = 6,4 \cdot 10^7 \text{ J}$.

Wśród sformułowanych w wyniku prac Komisji wniosków znalazły się także propozycje następujących zmian w przepisach rozporządzenia:

- 1) wprowadzenia obowiązku zamieszczenia lokalizacji komór funkcyjnych wraz z profilaktyką tąpaniową w kompleksowym projekcie eksploatacji (cel ten jest realizowany poprzez uzupełnienie zakresu przedmiotowego § 328 ust. 3 nowelizowanego rozporządzenia o pkt 8 — § 1 pkt 9 projektu);
- 2) wprowadzenia zasady upodatkowania krawędzi calizny przy zrobach pola eksploatacyjnego na głębokość zapewniającą łagodne ugięcie stropu (cel ten jest realizowany poprzez uzupełnienie zakresu przedmiotowego 4.2.4 w załączniku nr 5 do nowelizowanego rozporządzenia o ppkt 6 — § 1 pkt 12 lit. c projektu);
- 3) wprowadzenia zasady, zgodnie z którą strefami szczególnego zagrożenia tąpnięciami obowiązkowo, a nie uznaniowo, obejmuje się wyrobiska korytarzowe, wykonane w części złoża znajdującego się w zasięgu oddziaływania sąsiednich frontów eksploatacyjnych (cel ten jest realizowany poprzez „przeniesienie” regulacji zamieszczonej w ppkt 1 w 4.2.16.2 w załączniku nr 5 do nowelizowanego rozporządzenia do ppkt 8 w 4.2.16.1 w tym załączniku — § 1 pkt 12 lit. d i e projektu).

Powołana przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego Komisja do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych na posiedzeniu odbytym w dniu 14 marca 2006 r. pozytywnie zaopiniowała ten dokument (protokół nr 21 oraz wystą-

pień Przewodniczącego Komisji do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 maja 2006 r.).

4. Likwidacja szybów i szybików.

Likwidacja zbędnych wyrobisk udostępniających złoża kopaliny (szybów i szybików) z powierzchni ziemi wiąże się z możliwością powstania — wraz z upływem czasu i procesami zachodzącymi w górotworze — realnego zagrożenia geomechanicznego dla podłoża gruntowego w otoczeniu szybu (szybiku). Istnienie tego zagrożenia potwierdzają liczne przykłady zachowań podłoża (deformacje, zapadliska) w pobliżu zlikwidowanych dawniej szybów (szybików) oraz związane z nimi niebezpieczne zdarzenia. Wiedza techniczna pozwala na obecnym etapie określić w pewnym przybliżeniu zasięg strefy niekorzystnego dla obiektów budowlanych oddziaływania zlikwidowanych szybów (szybików). Informacja o potencjalnym zagrożeniu powinna zatem znaleźć swoje odzwierciedlenie w dokumentach wytworzonych w toku działalności górniczej, zwłaszcza w dokumentacji mierniczo-geologicznej zakładów górniczych, i we właściwy sposób zostać wykorzystana w działalności planistycznej i projektowej w zagospodarowaniu terenu po działalności górniczej. Z uwagi na powyższe, konieczne jest wyznaczenie dla terenu wokół zlikwidowanego szybu (szybiku) strefy ochronnej, w granicach której nie powinno się wznosić obiektów budowlanych albo wznosić je z zachowaniem szczególnych rygorów i zabezpieczeń.

Podjętą próbę zmodyfikowania dotychczasowych przepisów w tym zakresie wzięto pod uwagę i przeanalizowano możliwość rozwiązania wyżej wymienionych problemów. Zaproponowano zatem, aby likwidacja szybów (szybików) była prowadzona na podstawie projektu technicznego likwidacji, zatwierdzonego przez kierownika ruchu zakładu górniczego. Ustalono także wymagania stawiane takiemu projektowi, wskazując pośrednio kryteria sporządzania takiego dokumentu.

Ponieważ szyb (szybik) jest pionowym wyrobiskiem górniczym, to płyta zamykająca jego wylot jest elementem tego wyrobiska. Nie ma zatem zastosowania do jej realizacji ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. z 2007 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.), stosownie do art. 2 ust. 1 tej ustawy, chociaż roboty związane z wykonywaniem tej płyty są *de facto* robotami budowlanymi. W proponowanym przepisie wskazano, że płytę zamykającą należy wykonać zgodnie z aktualną wiedzą i sztuką budowlaną, co w praktyce będzie oznaczało, że kierownik ruchu zakładu górniczego musi powierzyć opracowanie projektu płyty zamykającej uprawnionej osobie, podobnie jak nadzorowanie samych robót związanych z jej realizacją.

Następnym zagadnieniem jest identyfikacja zlikwidowanych szybów (szybików) w terenie. Jak dotąd, o sposobie likwidacji szybu (szybiku) i jego zabezpieczeniu właściwa gmina była tylko powiadamiana. Proponowane zmiany zmierzają do tego, aby mapy sytuacyjno-wysokościowe, na których są oznaczone zlikwidowane szyby (szybiki), wraz z ustalonymi strefami dla terenu wokół nich, były przekazywane właściwym organom samorządu terytorialnego. Proponowane zmiany prawa wskazują na konieczność współpracy, już na etapie sporządzania projektu technicznego likwidacji, z organami samorządu terytorialnego w kwestii możliwości zagospodarowania terenu wokół likwidowanego szybu lub szybiku.

Zaproponowane zmiany w § 82 rozporządzenia, poprzez nadanie temu przepisowi nowego brzmienia (§ 1 pkt 5 projektu) zapewnią bezpieczeństwo prowadzenia robót związanych z samą likwidacją szybów (szybików), jak również będą pomocne dla prawidłowego zagospodarowania terenu w granicach wyznaczonych stref ochronnych.

5. Pełne wdrożenie w zakresie górnictwa podziemnego dyrektywy 92/104/EWG.

Zmiany w tym zakresie dotyczą:

- 1) w § 1 pkt 2 projektu: wprowadzenia obowiązku oznakowywania trwale wyrobisk korytarzowych, w sposób umożliwiający orientację osobom przebywającym w tych wyrobiskach (dodawany § 28a w nowelizowanym rozporządzeniu), co stanowi wdrożenie pkt 4 zdanie drugie w części C załącznika do dyrektywy 92/104/EWG;
- 2) w § 1 pkt 10 projektu: wprowadzenia obowiązków dotyczących sprzętu reanimacyjnego, w odniesieniu do wyposażania zakładów górniczych w ten sprzęt oraz szkolenia w zakresie stosowania tego sprzętu (§ 673 w nowelizowanym rozporządzeniu), co stanowi wdrożenie pkt 4.3.2 w części A załącznika do dyrektywy 92/104/EWG;
- 3) w § 1 pkt 12 lit. f projektu: wprowadzenia odesłania do przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz polskich Norm (dodanie pkt 5.1.8 w załączniku nr 5 do nowelizowanego rozporządzenia), co stanowi wdrożenie pkt 4.4.5 w części A załącznika do dyrektywy 92/104/EWG i stanowi „odpowiednik” § 11 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 330).

6. Jednoznaczne objęcie procedury oddawania do ruchu ścian prowadzonych w warunkach specjalnych oraz oddziałów eksploatujących partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych przepisami dotyczącymi oddawania do ruchu pozostałych obiektów podziemnego zakładu górnictwa.

Zmiany w tym zakresie dotyczą § 30 i § 32 (§ 1 pkt 3 i 4 projektu) oraz w konsekwencji — § 100 i § 105 (§ 1 pkt 6 projektu) nowelizowanego rozporządzenia. Celem projektowanej regulacji jest legislacyjne jednoznaczne włączenie rozwiązań dotyczących oddawania do ruchu ścian prowadzonych w warunkach specjalnych (§ 100) oraz oddziałów eksploatujących partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych (§ 105) przepisami dotyczącymi oddawania do ruchu pozostałych obiektów podziemnego zakładu górnictwa. Wspólne rozwiązania dotyczące oddawania do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń są zamieszczone w § 30—33 nowelizowanego rozporządzenia; z kolei § 34 zawiera odesłanie do dodatkowych wymagań dla górniczych wyciągów szybowych w szybach i szybikach. W związku z tym, że także ściany i oddziały wymienione w § 100 i § 105 nowelizowanego rozporządzenia stanowią obiekty podziemnego zakładu górnictwa, a ustalenie ich katalogu jest wykonaniem elementu delegacji zamieszczonej w art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze, w części dotyczącej obowiązku „uwzględnienia przypadków, w których oddanie do ruchu określonych obiektów, maszyn i urządzeń wymaga zezwolenia organu nadzoru górniczego”, z którą to regulacją jest związany art. 109 ust. 2 pkt 1 tej ustawy, zgodnie z którym „organy nadzoru górniczego wydają, w drodze decyzji administracyjnej, zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń, określonych w przepisach

wydanych na podstawie art. 78 ust. 1”, zasadnym jest „przeniesienie” tych katalogów do § 30, zawierającego obecnie katalog podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, których oddanie do ruchu wymaga zezwolenia organu nadzoru górniczego.

7. Określenie formy, w jakiej ma nastąpić zarządzanie przez właściwy organ nadzoru górniczego przeprowadzenia próbnego ruchu obiektów, maszyn i urządzeń.

Zmiana w tym zakresie dotyczy § 33 nowelizowanego rozporządzenia (§ 1 pkt 4 projektu). Aktualne brzmienie przedmiotowego przepisu nie określa formy, w jakiej ma nastąpić zarządzanie próbnego ruchu. W praktyce może ono następować w drodze decyzji (uzasadnienie stosowania tej formy rozstrzygnięcia budzi wątpliwości), postanowienia albo innego rozstrzygnięcia władczego.

Postępowanie wszczęte na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego o wydanie zezwolenia na oddanie do ruchu obiektu, maszyny lub urządzenia zakładu górniczego zmierza do wydania takiego zezwolenia, a zatem decyzji administracyjnej, ponieważ niewątpliwie „rozstrzyga sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończy sprawę w danej instancji” (art. 104 § 2 kpa). Zarządzanie ruchu próbnego jest natomiast zarządzane:

- 1) w toku przedstawionego postępowania administracyjnego,
 - 2) dotyczy poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania — są nim np. wątpliwości dotyczące określonych rozwiązań technicznych
- i nie rozstrzyga o istocie sprawy (nie stanowi zezwolenia na oddanie do ruchu), a jedynie dopuszcza ten ruch warunkowo i na czas określony. Wydaje się zatem, iż wyczerpuje przesłanki określone w art. 123 kpa.

Konstrukcja prawna nowego brzmienia § 33 nowelizowanego rozporządzenia byłaby zatem zbliżona w zakresie ich merytorycznego źródła do rozwiązania zamieszczonego w art. 111 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze, wprowadzającego możliwość nakazania przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, przed wydaniem decyzji o dopuszczeniu wyrobu do stosowania w zakładach górniczych, w drodze postanowienia, przeprowadzenia prób wyrobu w ruchu zakładu górniczego, jeżeli wymagają tego szczególne względy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w ruchu zakładu górniczego.

II. Projekt zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Gospodarki (<http://bip.mg.gov.pl/Projektowane+akty+normatywne/Gornictwo/>), stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), w celu umożliwienia zgłoszenia, w trybie art. 7 tej ustawy, zainteresowania pracami nad przedmiotowym projektem rozporządzenia.

III. Projekt zawiera przepisy techniczne w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w szczególności w zakresie dotyczącym obudów zmechanizowanych, i w związku z tym podlega procedurze notyfikacji Komisji Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowany akt normatywny.

Przepisy zawarte w projekcie rozporządzenia oddziałują, stosownie do brzmienia § 2 nowelizowanego aktu normatywnego, w szczególności na:

- 1) przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wydobywania ze złóż kopalin w podziemnych zakładach górniczych;
- 2) pracowników zatrudnionych w ruchu podziemnych zakładów górniczych;
- 3) podmioty wykonujące w zakresie swej działalności zawodowej czynności w ruchu podziemnego zakładu górnictwa, powierzone im przez przedsiębiorców wymienionych w pkt 1;
- 4) zakładową służbę zdrowia w zakładach górniczych.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt zostanie rozesłany do:

- 1) reprezentatywnych organizacji związkowych oraz reprezentatywnych organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), tj. do:
 - a) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”,
 - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
 - c) Forum Związków Zawodowych,
 - d) Konfederacji Pracodawców Polskich,
 - e) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
 - f) Business Centre Club — Związku Pracodawców,
 - g) Związku Rzemiosła Polskiego;
- 2) Głównego Instytutu Górnictwa;
- 3) KGHM CUPRUM sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe;
- 4) Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej;
- 5) Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa;
- 6) Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A.;
- 7) Porozumienia Pracodawców Przemysłu Wydobywczego.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania projektowanego rozporządzenia w powyższym zakresie. Projektowane regulacje powinny zostać wdrożone w ramach bieżących nakładów inwestycyjnych (nie pogarszając zatem kondycji finansowej polskiego górnictwa), co odnosić się będzie w szczególności do przedsiębiorców będących spółkami Skarbu Państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zaproponowane zmiany w obowiązującym akcie normatywnym nie generują kosztów osobowych.

5. Wpływ regulacji na bezpieczeństwo powszechne oraz bezpieczeństwo osób przebywających w wyrobiskach górniczych.

Propozycje dotyczące zmniejszenia ilości przebadanych sekcji obudów zmechanizowanych nie spowodują zagrożenia dla stanu bezpieczeństwa powszechnego oraz stanu bezpieczeństwa osób zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych. Z kolei propozycje dotyczące: zagrożenia metanowego w drażonych wyrobiskach korytarzowych, zagrożenia tapaniami, likwidacji szybów i szybków oraz pełnego wdrożenia w zakresie górnictwa podziemnego dyrektywy 92/104/EWG wpłyną na podwyższenie stanu bezpieczeństwa w górnictwie podziemnym.

Jednoznaczne objęcie procedury oddawania do ruchu ścian i oddziałów prowadzonych w warunkach specjalnych przepisami dotyczącymi oddawania do ruchu pozostałych obiektów podziemnego zakładu górniczego oraz określenie formy, w jakiej ma nastąpić zarządzenie przez właściwy organ nadzoru górniczego przeprowadzenia próbnego ruchu obiektów, maszyn i urządzeń, pozostają bez wpływu na stan bezpieczeństwa w omawianej gałęzi górnictwa.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

1. Obudowy zmechanizowane:

Koszty oceny stanu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przedstawiają się następująco:

- 1) koszt badania technicznego jednej sekcji obudowy zmechanizowanej w akredytowanym laboratorium badawczym — ok. 60—100 000 zł;
- 2) koszt demontażu sekcji obudowy zmechanizowanej — ok. 1800 zł;
- 3) koszt wykonania badania technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przez jednostkę notyfikowaną — ok. 180 zł;
- 4) koszt wykonania badania technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przez producenta — ok. 125 zł;

- 5) koszt udziału w badaniach technicznych przedstawiciela producenta dla jednej sekcji obudowy zmechanizowanej — średnio ok. 100 zł (maksymalnie 125 zł);
- 6) koszt przeglądu technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przeprowadzonego przez jednostkę notyfikowaną i producenta — ok. 75 zł.

Koszty badania ekspertyzowego obudów zmechanizowanych:

- 1) badanie nieniszczące pojedynczych elementów sekcji obudowy zmechanizowanej metodą magnetyczną lub ultradźwiękową w warsztacie — ok. 1350 zł;
- 2) badanie nieniszczące pojedynczych elementów sekcji obudowy zmechanizowanej metodą magnetyczną lub ultradźwiękową w komorze demontażowo-montażowej — ok. 1750 zł;
- 3) sporządzenie ekspertyzy z badania technicznego oraz określenie warunków dalszej eksploatacji sekcji obudowy zmechanizowanej — ok. 240 zł.

Przykładowo, w przypadku alokacji 200 sekcji obudowy zmechanizowanej do nowej ściany koszt przeprowadzenia badania technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej o ilości lat od roku produkcji nieprzekraczającej 20 lat kształtuje się następująco:

- 1) koszt wykonania badania technicznego sekcji przez jednostkę notyfikowaną — $200 \cdot 180 \text{ zł} = 36\,000 \text{ zł}$;
- 2) koszt demontażu sekcji obudowy zmechanizowanej — $200 \cdot 1800 \text{ zł} = 360\,000 \text{ zł}$;
- 3) koszt wykonania badania technicznego sekcji obudowy zmechanizowanej przez przedstawicieli producenta — $200 \cdot 100 \text{ zł} = 20\,000 \text{ zł}$;
- 4) koszt przeprowadzenia badania 200 sekcji obudowy zmechanizowanej — ok. 416 000 zł;
- 5) całkowity koszt przebadania 4 sekcji obudowy zmechanizowanej zgodnie z projektem nowelizacji przepisów — ok. 8320 zł.

Zaproponowane zmiany wpłyną zatem pozytywnie na funkcjonowanie przedsiębiorców „górnich”, gdyż tylko koszt przeprowadzenia badania technicznego dla powyższego przykładu ulegnie zmniejszeniu ok. 50-krotnie.

Ponadto należy podkreślić, że do przedstawionych kosztów dochodzą znacznie większe koszty związane z opóźnieniem oddania do ruchu nowej ściany, wynikające z czasu potrzebnego do przeprowadzenia badania technicznego. W zależności od warunków techniczno-organizacyjnych, jak również górniczo-geologicznych, czas przeprowadzenia badania wynosi od 2 do 3 miesięcy. Można więc założyć, że zakład górniczy uzyska dodatkowy zysk wynikający ze sprzedaży węgla wyeksploatowanego z nowej ściany w ciągu co najmniej 2—3 miesięcy.

Obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, związanych z oceną stanu technicznego sekcji obudów zmechanizowanych, wpłynie jednocześnie na możliwość gromadzenia środków pieniężnych, przeznaczonych na zakup nowych obudów zmechanizowanych.

Pozostałe propozycje nie będą miały istotnego negatywnego wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorców „górnich”, a poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa dodatkowo wyeli-

minują wydatki związane z następstwami wypadków oraz usuwaniem skutków niebezpiecznych zdarzeń.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Oddziaływanie projektowanego rozporządzenia w powyższym zakresie będzie związane przede wszystkim z przepisami dotyczącymi likwidacji szybów i szybików, w związku z obowiązkiem wyznaczenia strefy ochronnej wokół likwidowanego szybu (szybiku), co pociąga za sobą konieczność określenia warunków przebywania ludzi w jej obrębie oraz możliwości przyszłego jej zagospodarowania i użytkowania. Informacje kartograficzne o zlikwidowanych szybach (szybikach) oraz strefach ochronnych będą przekazywane do właściwego miejscowo organu gminy.

8. Skutki finansowe związane z wejściem w życie projektowanego aktu.

Projektowana regulacja, w części dotyczącej obudów zmechanizowanych, przyniesie przedsiębiorcom „górnictwym” spore oszczędności. Podmioty, których dotyczą projektowane regulacje, są jednocześnie przygotowane do spełnienia innych, podwyższonych, wymagań przewidzianych w projektowanych przepisach w ramach bieżących nakładów inwestycyjnych.

WSTĘPNA OPINIA O ZGODNOŚCI PROJEKTU Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Na podstawie § 10 ust. 7 uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. — Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221 i Nr 30, poz. 482, z 2004 r. Nr 42, poz. 734, z 2005 r. Nr 55, poz. 757 oraz z 2006 r. Nr 40, poz. 439) przedstawia się następującą opinię:

Zmiany projektowane w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169 oraz z 2006 r. Nr 124, poz. 863) mają dwojaki charakter. Z jednej strony porządkują i uściślają niektóre regulacje prawne, z drugiej zaś — zaostwiają albo łagodzą wymagania dotyczące prowadzenia działalności objętej reżimem nowelizowanego rozporządzenia.

Dostosowanie prawa geologicznego i górniczego do prawa Unii Europejskiej zostało zasadniczo dokonane ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 110, poz. 1190) oraz aktami wykonawczymi wydanymi w związku ze zmianą wszystkich upoważnień ustawowych. Wspomniane akty normatywne wdrożyły w zakresie swojej regulacji m.in. dyrektywę 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134).

Regulacje zawarte w projekcie dotyczą m.in. zagadnień ujętych w sposób ogólny w pkt 2 i 3 w części A załączników do dyrektywy 92/104/EWG, dotyczących m.in. sprzętu mechanicznego. Powołane przepisy stanowią m.in., że:

- 1) „dobór, instalowanie, oddawanie do eksploatacji, użytkowanie i konserwacja sprzętu mechanicznego i elektrycznego musi odbywać się z uwzględnieniem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, biorąc pod uwagę inne przepisy niniejszej dyrektywy oraz dyrektyw 89/392/EWG [*zmienionej dyrektywą 91/368/EWG*] i 89/655/EWG” (pkt 2.1 zdanie pierwsze);
- 2) „sprzęt mechaniczny i elektryczny oraz instalacje muszą być tak zamontowane i chronione by zapobiegać niebezpieczeństwu” (pkt 2.2 zdanie trzecie);
- 3) „należy opracować odpowiedni schemat przeprowadzania systematycznych przeglądów, konserwacji a w razie potrzeby badań sprzętu mechanicznego i elektrycznego oraz instalacji” (pkt 3.1 zdanie pierwsze).

Nowe brzmienie nowelizowanych przepisów dotyczących obudów zmechanizowanych realizuje cele określone w wymienionych wymaganiach. Ma ono jednocześnie charakter uszczegółowiający w stosunku do przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596 oraz z 2003 r. Nr 178, poz. 1745). Wspomniany akt normatywny wdrożył dyrektywę 89/655/EWG z dnia 30 listopada 1989 r. dotyczącą minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu roboczego przez pracowników podczas pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 393 z 30.12.1989; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 370).

Tym niemniej materia projektowanego rozporządzenia nie ma zasadniczo na celu wdrożenia wskazanych przepisów prawa Unii Europejskiej, ale jedynie należy podkreślić spójność nowelizowanego rozporządzenia ze wspomnianymi przepisami. W szczególności należy zauważyć, że zawarte w projekcie regulacje dotyczące obudów zmechanizowanych nie są objęte procesem dostosowawczym, gdyż odnoszą się jedynie do ich eksploatacji, a nie konstrukcji i wykonania. Te zagadnienia są zaś przedmiotem uregulowań tzw. dyrektyw nowego podejścia (*vide* § 106 i pkt 12.2 w części A załącznika do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn i elementów bezpieczeństwa [Dz. U. Nr 259, poz. 2170], które wdrożyło postanowienia dyrektywy 98/37/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do maszyn [Dz. Urz. WE L 207 z 23.7.1998; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 20, str. 349] — w trakcie projektowania są przepisy wdrażające dyrektywę 2006/42/WE z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn, zmieniającą dyrektywę 95/16/WE [przekształcenie] [Dz. Urz. WE L 157 z 9.6.2006] , która zastąpi akt z 1998 r.).

Osobną grupę przepisów stanowią regulacje, które zapewniają pełne wdrożenie przepisów dyrektywy 92/104/EWG. Dotyczą one: oznakowania wyrobisk korytarzowych, sprzętu reanimacyjnego oraz oznakowania sprzętu przeciwpożarowego. W wyniku ponownej analizy projektu w aspekcie regulacji zamieszczonych w dyrektywie uznano, że nie zostały dotychczas w sposób dostatecznie czytelny wdrożone: pkt 4.3.2 i 4.4.5 w części A załącznika do tej dyrektywy oraz pkt 4 zdanie drugie w części C załącznika do tej dyrektywy. Projektowane rozporządzenie zmienia ten stan rzeczy.

Jednym z wymogów, których spełnienie jest konieczne dla uznania pełnej transpozycji przepisów dyrektyw do prawa krajowego, jest wprowadzenie do treści przepisów krajowych odwołań do dyrektyw, a w szczególności tych, które wymagają zamieszczenia w krajowych przepisach prawnych powołania się na ich numer oraz adres publikacyjny. Realizując ten wymóg oraz mając na względzie zakończenie procesu wdrażania dyrektywy 92/104/EWG w przepisach nowelizowanego rozporządzenia, w § 1 pkt 1 projektu zamieszczono przepis dodający odnośnik do tytułu tego rozporządzenia, informujący, że „Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134).”.

W konkluzji należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.